

Efektywność polityki
rynku pracy w Polsce
www.almp.umk.pl

Zenon Wiśniewski

Ewolucja aktywnej polityki rynku pracy

1930–1960

- Pomoc bezrobotnym specjalnej troski
- Zmniejszanie bezrobocia frykcyjnego poprzez rozwój szkoleń, aktywne pośrednictwo pracy, subsydiowanie zatrudnienia

1960–1990

- Wspieranie procesów restrukturyzacji gospodarki poprzez zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej, tworzenie lepszych warunków do inwestowania
- Akcelerator przemian strukturalnych

1990–2000

- Ograniczanie rozmiarów bezrobocia, szczególnie bezrobocia długookresowego, zapobieganie wykluczeniu społecznemu
- Ścisłejsze łączenie aktywnych programów z pomocą materialną, filozofia państwa pracy

2000–

- Prewencyjny charakter aktywnej polityki rynku pracy, promocja i obsługa rynków przejściowych
- Aktywna polityka rynku pracy jako komponent modelu *flexicurity*

Funkcje ewaluacji programów publicznych według Komisji Europejskiej

- ▶ **wzmacnianie odpowiedzialności** – ocena racjonalności i efektywności gospodarowania finansami publicznymi
- ▶ **wspieranie procesów uczenia się** – pomoc w weryfikowaniu paradygmatów, założeń, teorii leżących u podstaw interwencji, lepsze rozumienie procesów społeczno-gospodarczych

Instrumenty aktywnej polityki rynku pracy w Polsce

- ▶ doradztwo zawodowe
- ▶ szkolenia
- ▶ staże
- ▶ przygotowanie zawodowe dorosłych
- ▶ studia podyplomowe
- ▶ pożyczka szkoleniowa
- ▶ sfinansowanie kosztów egzaminów umożliwiających uzyskanie dyplomów, certyfikatów
- ▶ stypendia na kontynuowanie nauki
- ▶ prace interwencyjne
- ▶ roboty publiczne
- ▶ prace społecznie użyteczne
- ▶ dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej
- ▶ środki na doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego

Zorientowane podaźowo

Zorientowane popytowo

Problemy ewaluacji aktywnej polityki rynku pracy

- ▶ aktywne programy rynku pracy są **wieloaspektowe**, realizują **różne cele i interesy**, angażują różne podmioty, obejmują **zróżnicowane działania i grupy docelowe**
- ▶ **oddziaływanie aktywnej polityki rynku pracy** – zarówno na poziomie indywidualnym, jak i zagregowanym – **jest zróżnicowane i nie zawsze pozytywne**, aktywna polityka rynku pracy generuje różne efekty o charakterze bezpośrednim, jak i pośrednim

Efekty aktywnej polityki rynku pracy

- ▶ redukcja jawnego bezrobocia
- ▶ poprawa dopasowań strukturalnych
- ▶ wzrost efektywnej podaży pracy
- ▶ wzrost produktywności siły roboczej
- ▶ wzrost konkurencji na rynku pracy
- ▶ efekt wypychania
- ▶ efekt substytucji
- ▶ efekt zniekształceń podatkowych
- ▶ efekt jałowego biegu
- ▶ efekt zamknięcia
- ▶ efekt stygmatyzacji
- ▶ efekt spijania śmietanki
- ▶ efekt kwaszenia

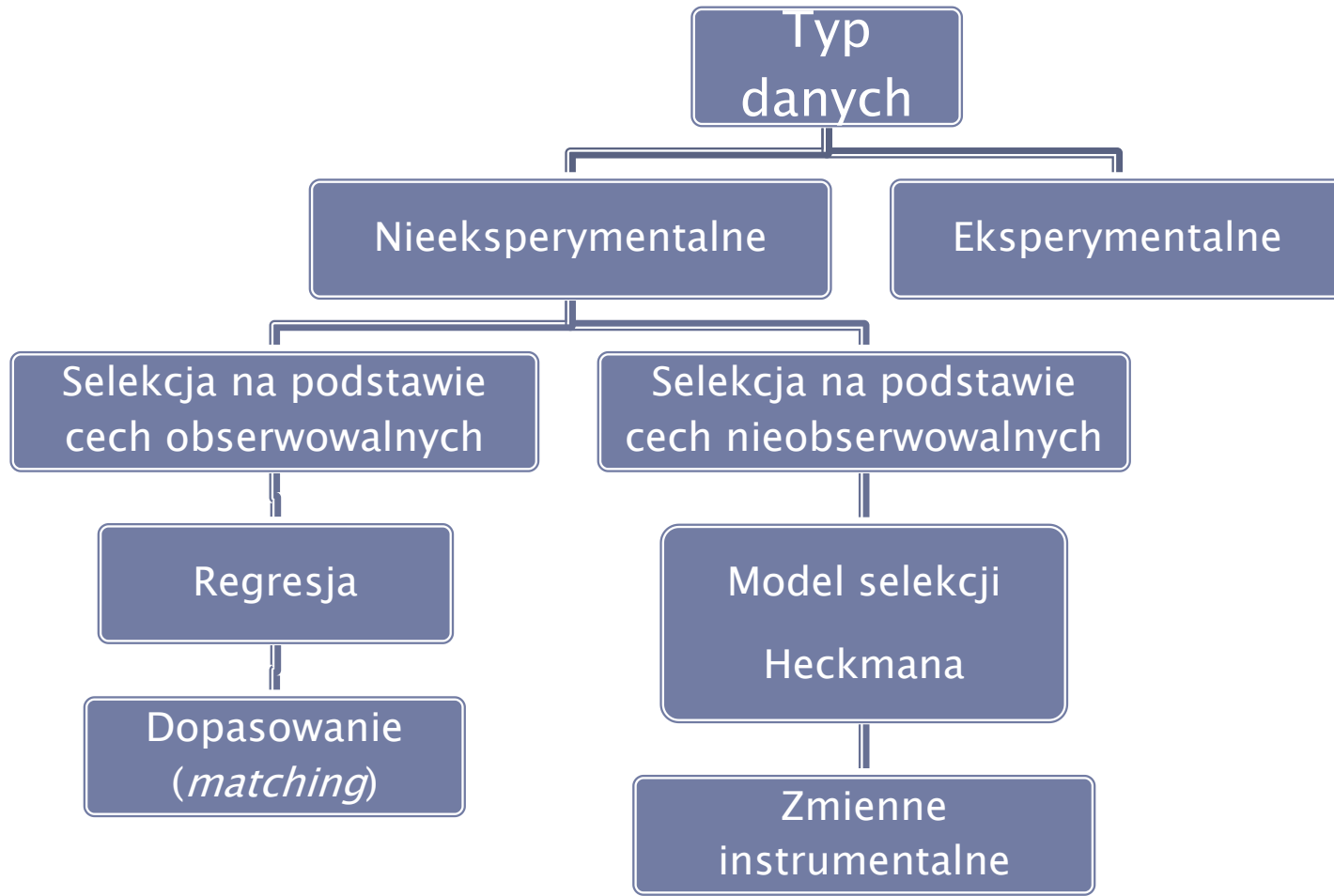
pozytywne

negatywne lub neutralne

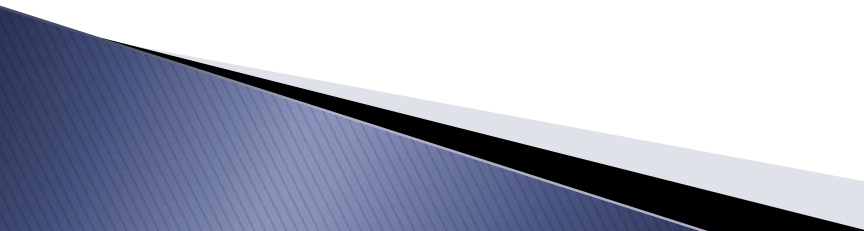
Rodzaje badań ewaluacyjnych APRP i ich funkcje

Rodzaj ewaluacji		Funkcja
Ocena celów i wdrożenia (<i>process evaluation</i>)		poprawa zarządzania aktywnymi programami, weryfikowanie założeń, teorii leżących u podstaw APRP
Monitoring skuteczności (<i>performance monitoring</i>)		pomiar i ocena efektów brutto aktywnych polityk rynku pracy, analiza podstawowych wskaźników efektywności, bieżące zarządzanie aktywnymi programami
Ocena wpływu (<i>net impact evaluation</i>)	Na poziomie mikroekonomicznym	pomiar i analiza efektu netto w wymiarze indywidualnym
	Na poziomie makroekonomicznym	pomiar i analiza efektów zagregowanych, ocena wpływu APRP na rynek pracy i całą gospodarkę
Analiza kosztów i korzyści (<i>Cost -benefit analysis</i>)		ostateczna ocena opłacalności podejmowanych działań

Metody ewaluacji efektów netto na poziomie mikroekonomicznym

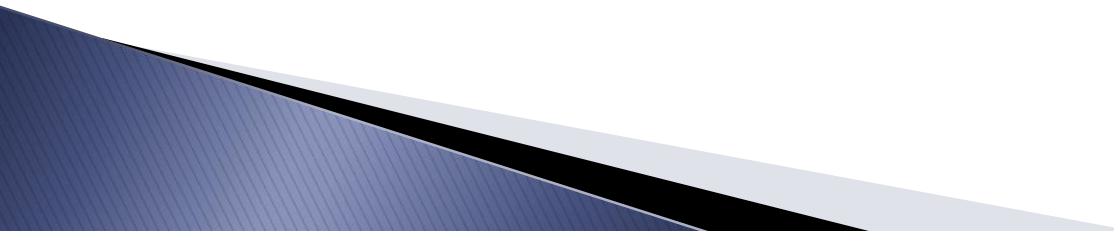
Cele projektu badania efektywności APRP w Polsce

- ▶ analiza przydatności i możliwości wykorzystania zastanych danych administracyjnych do badania efektów brutto i netto APRP w Polsce
 - ▶ ocena efektywności podstawowych aktywnych programów rynku pracy w Polsce
 - ▶ porównanie wyników efektywności APRP w wybranych powiatach
 - ▶ wybór i opracowanie metodologii badania efektywności APRP dla publicznych służb zatrudnienia
-

Wybór powiatów do badania

- ▶ Powiaty w Polsce pogrupowano w oparciu o zmienne opisujące cechy rynku pracy, jak i wskazujące na strukturę gospodarki.
- ▶ W analizie wykorzystano metodę Warda.
- ▶ W wyniku losowania do badań dobrano sześć powiatów reprezentujących określony typ gospodarki i stan rynku pracy:
 - z grupy **dużych ośrodków miejskich** – miasto Toruń
 - z grupy powiatów **uprzemysłowionych** – powiat tyski
 - z grupy powiatów **przemysłowych o przestarzałej strukturze gospodarczej** – miasto Radom
 - z grupy powiatów **rolniczo – przemysłowych** – powiat wąbrzeski
 - z grupy powiatów **rolniczych z funkcją turystyczną** – powiat giżycki
 - z grupy powiatów **tradycyjnych rolniczych** – powiat biłgorajski

Bariery informacyjne systemu informacyjnego PSZ Syriusz

- ▶ ochrona danych osobowych i w związku z tym brak bezpośredniego dostępu członków zespołu badawczego do systemu Syriusz
 - ▶ rozproszenie danych w systemie
 - ▶ format danych uniemożliwiający ich bezpośrednio wyeksportowanie
 - ▶ konieczność długotrwałego czyszczenia danych
-

Etapy metody PSM

Selekcja i pomiar zmiennych determinujących partycypację i efekt programu

Selekcja reprezentatywnej grupy z populacji bezrobotnych uczestniczących w aktywnych programach i większej próby z puli kontrolnej osób nie uczestniczących w aktywnych programach

Oszacowanie wyników skłonności do partycypacji dla osób z obu grup, wyliczenie propensity scores przy wykorzystaniu logitowego modelu ekonometrycznego

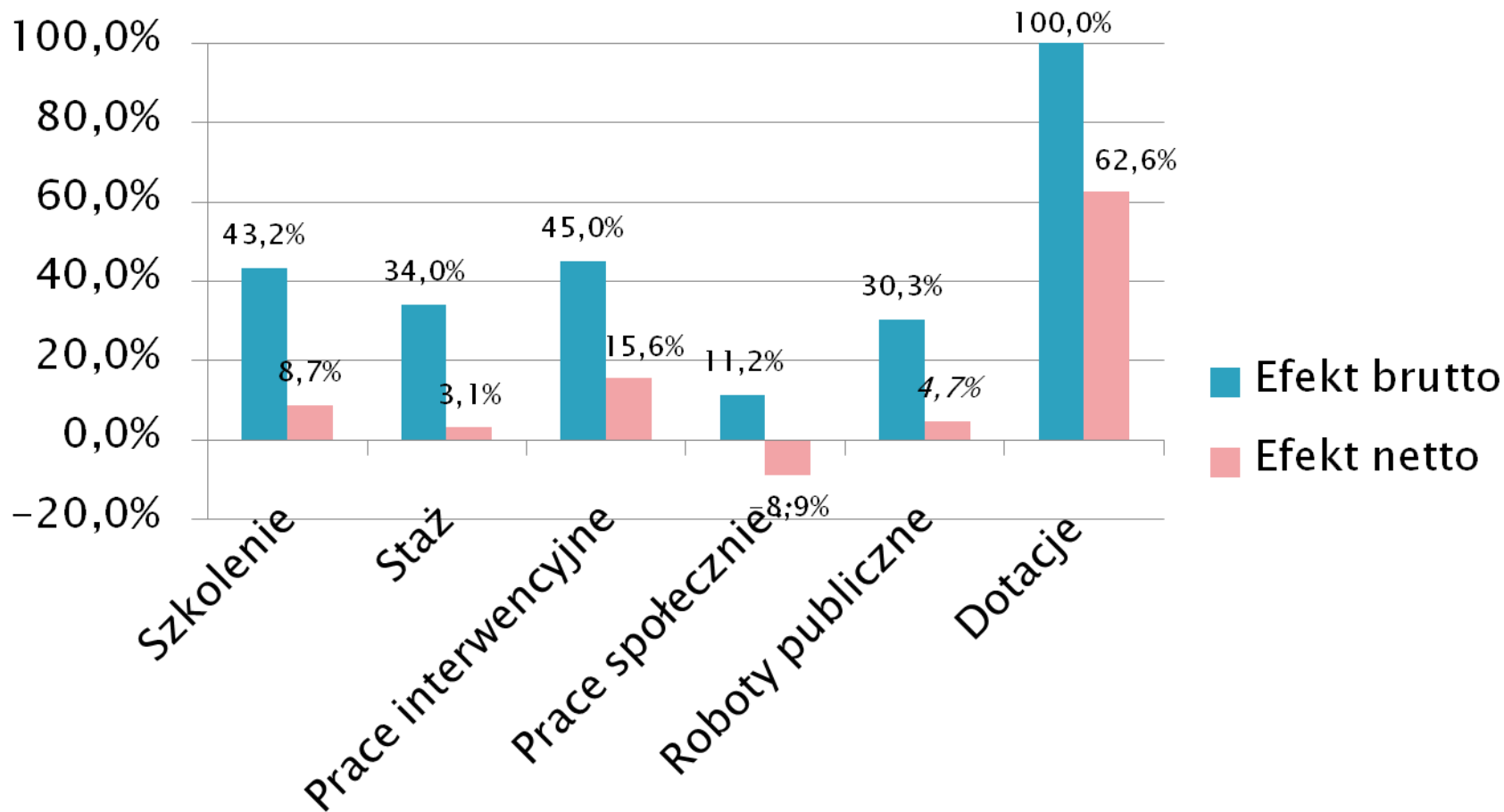

Dokonanie doboru jednostek do równoważnej grupy kontrolnej w oparciu o propensity scores, weryfikacja jakości dopasowania

Ocena efektu netto badanej interwencji (różnica średnich efektów uzyskanych w grupie badanej i kontrolnej)

Efekty brutto i netto APRP w Polsce

Efektywność APRP w powiecie miasto Toruń (grupa dużych ośrodków miejskich)

Rodzaj aktywnego programu	Efekt brutto (w %)	Efekt netto (w %)
Szkolenie	47,3	3,9
Staż	59	22,3
Prace interwencyjne	66,6	19,7
Prace społecznie użyteczne	13,7	- 4,1
Roboty publiczne	63,1	39,4
Dotacje na dz. gosp.	100	59,9
Programy razem	57	18,7

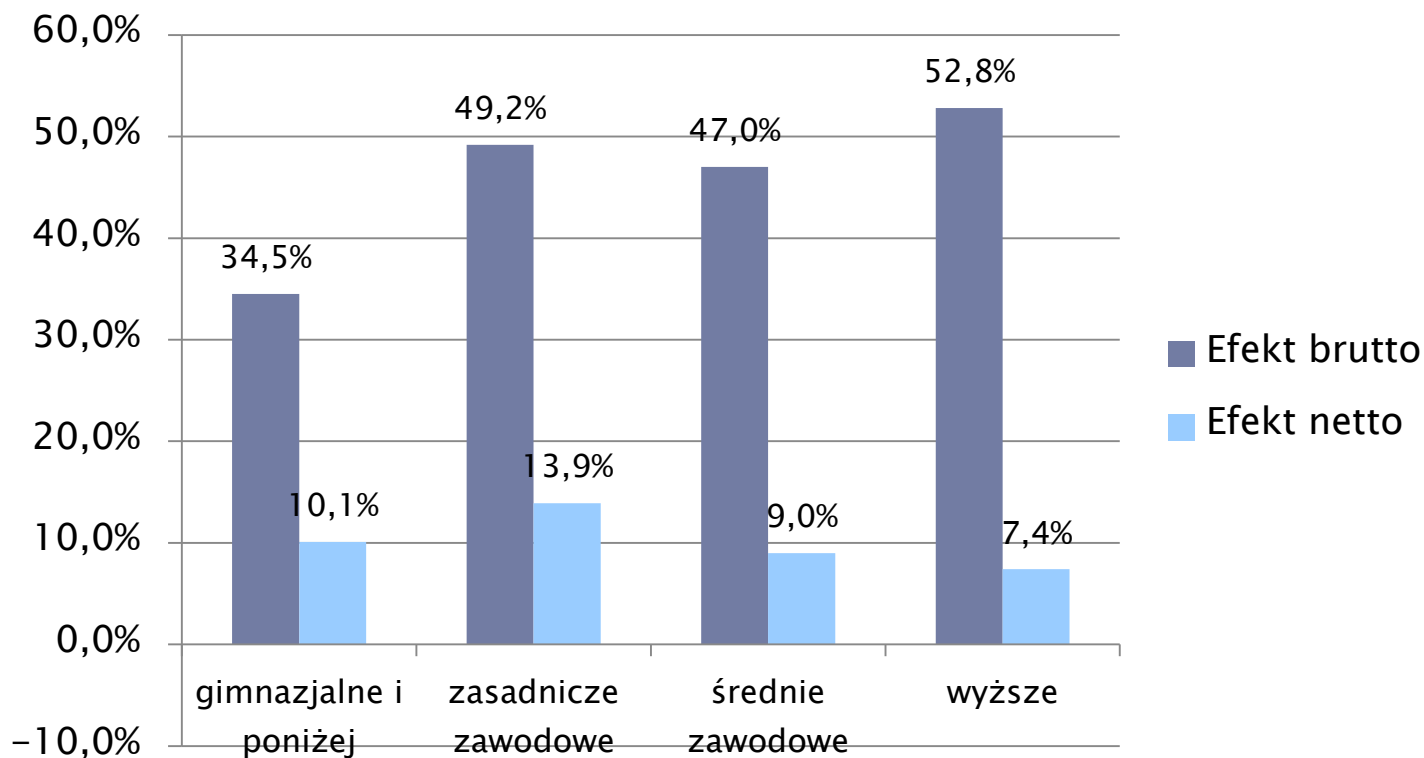
Efektywność APRP w powiecie giżyckim (grupa powiatów rolniczych z funkcją turystyczną)

Rodzaj aktywnego programu	Efekt brutto (w %)	Efekt netto (w %)
Szkolenie	46,1	13,8
Staż	40,6	10,3
Prace interwencyjne	53,4	25,5
Prace społecznie użyteczne	5,5	-17,5
Roboty publiczne	31,0	3,4
Dotacje na dz. gosp.	100	57,9
Programy razem	44,3	12,5

Efektywność netto szkoleń w przekroju cech społeczno-demograficznych

- ▶ Grupy bezrobotnych dla których efekt netto szkoleń był najwyższy:
 - ▶ mężczyźni,
 - ▶ osoby w wieku do 25 lat, oraz w wieku od 25 do 35 lat, powyżej 55 lat;
 - ▶ osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym;
 - ▶ osoby pozostające bez pracy nie dłużej niż 6 miesięcy

Efekty brutto i netto szkoleń zawodowych według wykształcenia

Efekty brutto i netto szkoleń zawodowych bezrobotnych według typów powiatów

Typ powiatu	Efekt brutto	Efekt netto
Duże ośrodki miejskie (miasto Toruń)	47,3	3,9
Uprzemysłowione – powiat tyski	52,2	14,3
Przemysłowe o przestarzałej strukturze gospodarczej – miasto Radom	44,0	10,5
Rolniczo–przemysłowe – powiat wąbrzeski	50,8	10,4
Rolnicze z funkcją turystyczną – powiat giżycki	46,1	13,8
Tradycyjne rolnicze – powiat biłgorajski	20,8	0,0